

Meubelindustrie en interieurbouw verwacht in 2020 ruim miljard omzetverlies en meer dan 1.000 ontslagen

*Onderzoeksresultaten derde corona-enquête
Koninklijke CBM*

30 april 2020

Uitgevoerd door
Marktdata.nl

In opdracht van
CBM

Inhoud

		pagina:
	Inleiding	2
1	Omzetverlies door corona	2
2	Verwachte omzetzdaling tweede kwartaal	2
3	NOW-regeling	4
4	Verwacht omzetverlies over heel 2020	4
5	Liquiditeit	6
6	Financiering	8
7	Investeringen	7
8	Werknemers ontslaan vanwege corona	8
9	Toelevering van grondstoffen en/of materialen	10
10	Ontwikkeling aantal nieuwe orders/opdrachten	10
11	Problemen bij het plaatsen, monteren en uitleveren van goederen of producten	11
12	Samenvattende conclusies	12
13	Onderzoeksverantwoording	14

Inleiding

De gevolgen van de coronacrisis tekenen zich steeds scherper af. Veel mensen zijn bezweken aan het virus en nog dagelijks komen er nieuwe besmettingen bij. Hoewel het dagelijks aantal slachtoffers en opnames op de ic-afdelingen langzaam minder wordt, blijft er grote druk op de gezondheid en de gezondheidszorg in Nederland. Ondanks de dalende trend in de statistieken laat het kabinet de teugels slechts mondjesmaat vieren. De regering is bezorgd dat het virus in een tweede golf opnieuw de kop opsteekt, met alle gevolgen van dien. Intussen wordt steeds duidelijker hoe groot de economische schade is. Economen voorspellen een krimp van de Nederlandse economie die kan oplopen tot 7% of 8%. Daarnaast krijgt ook de wereldeconomie flinke klappen.

Sinds het uitbreken van de crisis heeft Koninklijke CBM meerdere malen onderzocht hoe groot de impact van de crisis is op de meubelindustrie en interieurbouw. Kort na het uitbreken van het virus, op 27 februari, hield CBM een peiling onder de leden en vulden 199 respondenten de eerste corona-enquête in. Drie weken later volgde de tweede enquête, die door 230 leden werd ingevuld. Vijf weken later hebben we de derde corona-enquête afgenomen, van 16 tot 21 april. Binnen enkele dagen hadden 258 leden de vragenlijst ingevuld geretourneerd, meer dan de helft van onze leden. Dit hoge responspercentage maakt duidelijk hoe groot de impact van het coronavirus is op onze ondernemers en op de meubelindustrie en interieurbouw.

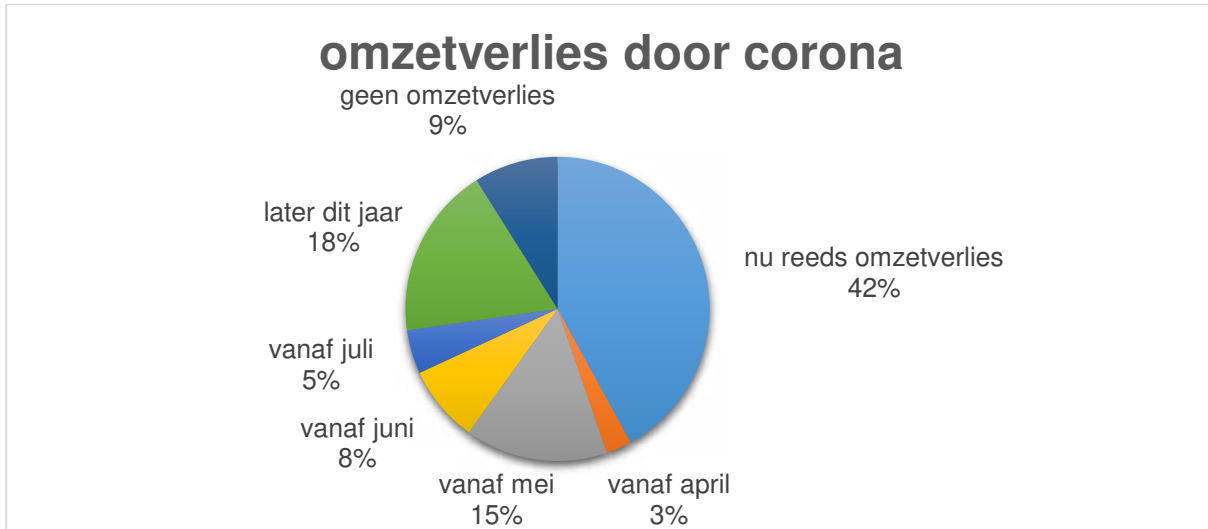
Bij deze derde corona-enquête wilden we onderzoeken en berekenen hoe groot het daadwerkelijke omzetverlies is en het verwachte omzetverlies over heel 2020. Daarnaast wilden we ook onderzoeken en berekenen hoe groot het daadwerkelijke banenverlies is en hoeveel ondernemers verwachten medewerkers te moeten ontslaan in 2020. Verder wilden wij weten of leden gebruik (gaan) maken van de NOW-regeling, of er een tweede tranche moet komen en hoe het staat met de liquiditeit en de investeringen.

Omdat CBM de resultaten van de eigen enquête wil extrapoleren naar de gehele branche van meubelindustrie en interieurbouw hebben we het onafhankelijke onderzoeksbureau Marktdata.nl gevraagd dit onderzoek voor ons uit te voeren en de gewenste berekeningen te maken. Dat laatste is belangrijk omdat betrouwbare en onafhankelijke resultaten de basis vormen voor een goede lobby richting het kabinet, de ministeries, VNO-NCW en MKB Nederland, collega-branches en andere relevante stakeholders.

1 Omzetverlies door corona

Ondernemers is gevraagd of zij omzetverlies hebben door corona. Indien zij dat nu nog niet hebben maar wel omzetverlies verwachten, is vervolgens gevraagd vanaf wanneer zij omzetverlies verwachten.

Vraag: Heeft je bedrijf omzetverlies door corona?

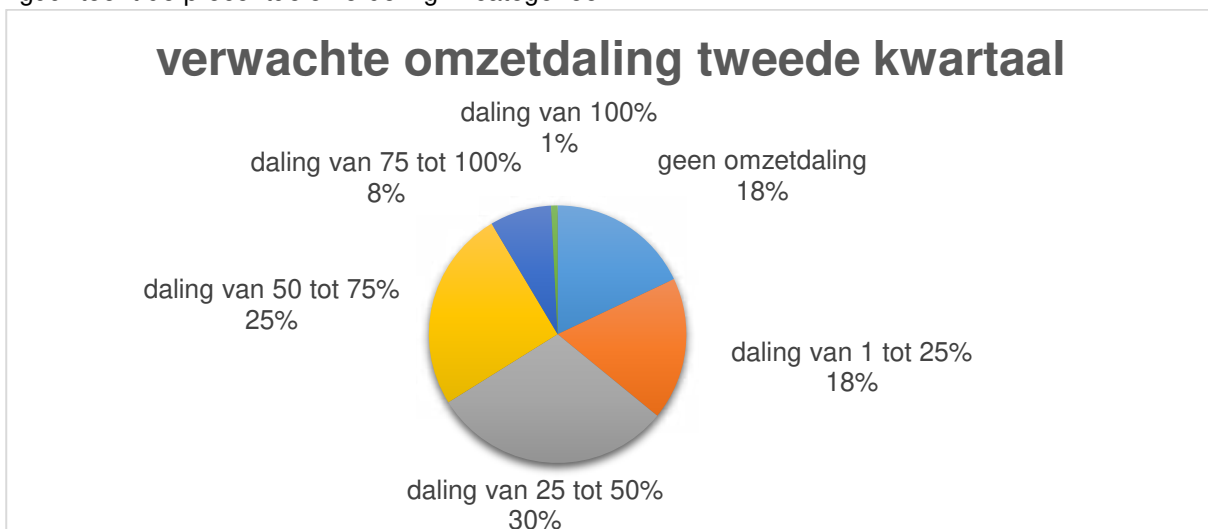

42% van de bedrijven heeft nu reeds omzetverlies. Nog eens bijna de helft van de ondernemers heeft nu nog geen omzetverlies maar voorziet dit jaar wel een omzetsdaling door corona. Slechts 9% van de bedrijven heeft geen omzetverlies en verwacht dit ook niet.

2 Verwachte omzetsdaling tweede kwartaal

Vraag: Met hoeveel procent verwacht je dat de omzet in het tweede kwartaal daalt door corona?

Gemiddeld verwachten ondernemers in het tweede kwartaal een omzetverlies van 33%. Onderstaand figuur toont de procentuele verdeling in categorieën.

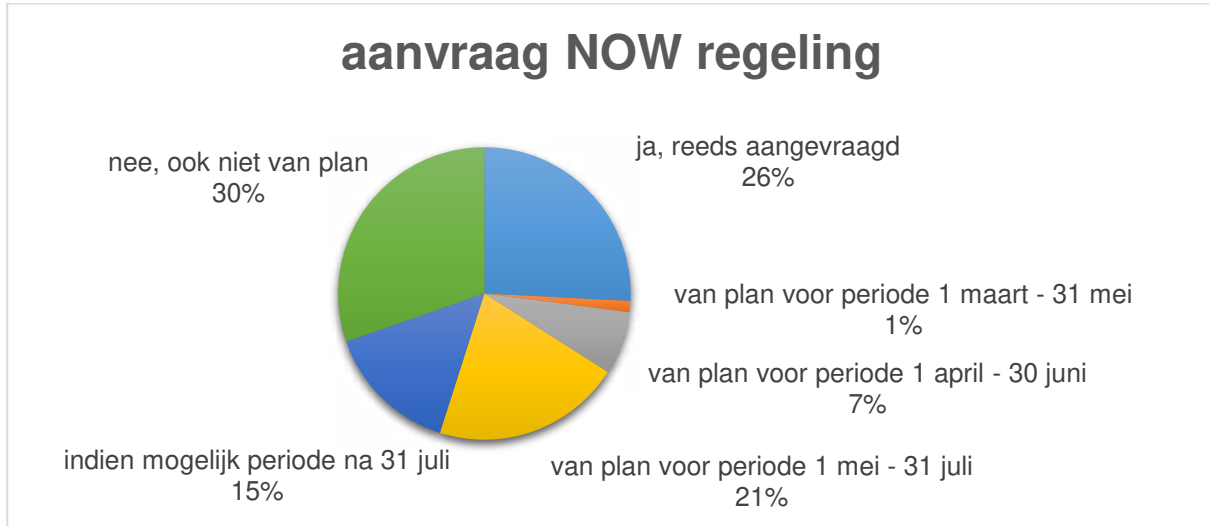

18% van de bedrijven verwacht in het tweede kwartaal geen omzetsdaling. Bij één procent van de bedrijven voorzien de ondernemers dat de omzet in het tweede kwartaal volledig wegvalt. Ruim één op de drie bedrijven voorziet in het tweede kwartaal een omzetsdaling van minimaal 50%.

3 NOW-regeling

Ondernemers is gevraagd of zij al een aanvraag hebben ingediend voor de NOW-regeling. Indien zij dat nu nog niet hebben gedaan maar wel van plan zijn dat te doen, is vervolgens gevraagd over welke periode zij van plan zijn een aanvraag in te dienen voor de NOW-regeling.

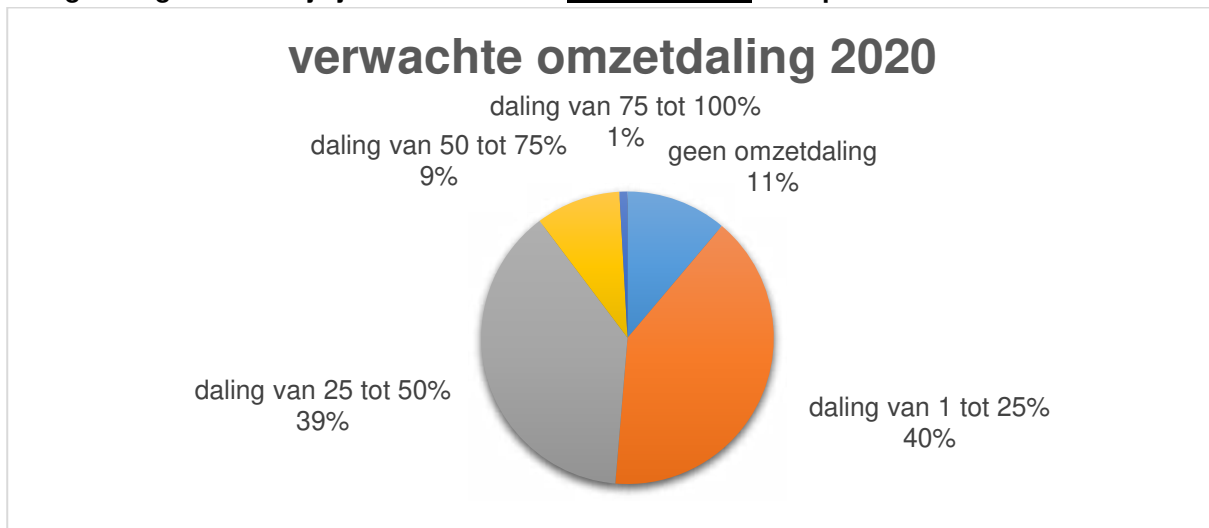
Vraag: Heb je al een aanvraag ingediend voor de NOW-regeling?

26% van de bedrijven heeft al een aanvraag ingediend voor de NOW-regeling. 30% van de ondernemers heeft dit nog niet gedaan en is dit ook niet van plan te doen. Van de bedrijven die nog van plan zijn een aanvraag in te dienen, is het grootste deel van de ondernemers van plan dit voor de periode 1 mei – 31 juli te doen.

4 Verwacht omzetverlies over heel 2020

Vraag: Hoe groot schat je je omzetverlies in over heel 2020 ten opzichte van 2019?

Gemiddeld (*ongewogen*) verwachten de ondernemers die hebben deelgenomen aan het onderzoek een omzetsdaling van 23,9% over heel 2020. Bijna de helft van de ondernemers voorziet een omzetsdaling van 25% of meer. Slechts 11% van de bedrijven verwacht geen omzetsdaling.

Raming totale omzetzaling 2020

Om tot een goede raming van de verwachte omzetzaling over 2020 te komen van de gehele branche, is eerst de brancheomzet over het jaar 2019 becijferd. Volgens cijfers van het CBS bedroeg de netto omzet van de SBI-code 31 (meubelindustrie) in het jaar 2018 4,25 miljard euro. Marktdata.nl heeft de omzetmutatie van CBM-leden, waarvan de jaaromzet van zowel 2018 als 2019 bekend is, opgeteld en de procentuele mutatie (+2,7%) geëxtrapoleerd op de CBS-cijfers. Dit resulteert in een brancheomzet van 4,37 miljard euro in het jaar 2019.

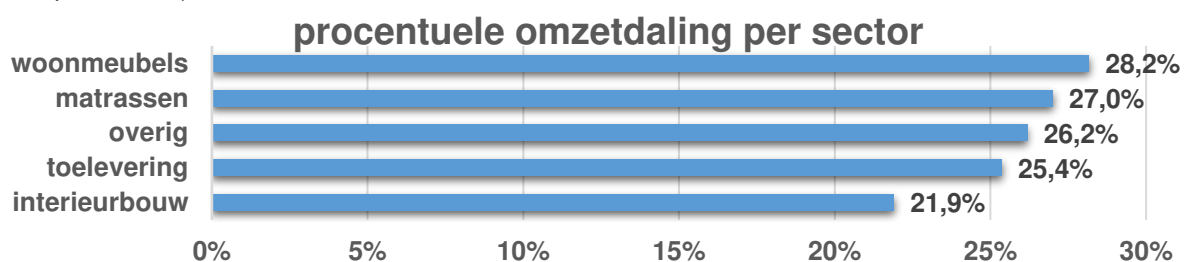
Op basis van de gemiddelde jaaromzet van de bedrijven, per categorie aantal werkzame personen van CBM, is de totale brancheomzet 2019 verdeeld over het aantal bedrijven per categorie 'aantal werkzame personen' (eerste kwartaal 2020 van het CBS). CBM heeft nauwelijks leden in de categorie 'één werkzame persoon', waardoor het verschil tussen de brancheomzet van het CBS en de doorrekening van de CBM-leden in deze categorie is rechtgetrokken. Vervolgens is de verwachte procentuele omzetzaling per categorie 'aantal werkzame personen' doorgerekend op het aantal bedrijven dat volgens het CBS bestaat in het eerste kwartaal van 2020, met de gemiddelde bedrijfsomzet. Dit resulteert in de volgende tabel.

	aantal bedrijven	gemiddelde omzet 2019 per bedrijf * € 1.000 euro	omzet totaal * €1.000	procentuele omzetzaling 2020	totaal omzetverlies 2020 * €1.000
TOTAAL	9.140	478	4.370.000	26,2%	1.144.058
1 werkzaam persoon	7.075	169	1.195.675	37,1%	443.595
2 tot 5 werkzame personen	1.355	485	657.175	24,0%	157.722
5 tot 10 werkzame personen	330	832	274.560	24,2%	66.444
10 tot 20 werkzame personen	220	1.818	399.960	24,1%	96.390
20 tot 50 werkzame personen	110	3.147	346.170	23,5%	81.350
50 tot 100 werkzame personen	35	16.921	592.235	20,8%	123.185
100 werkzame personen of meer	20	45.199	903.980	19,4%	175.372

Op basis van deze analyse komt het verwachte omzetverlies voor de branche in 2020 uit op 1,14 miljard euro. Dit is het becijferde omzetverlies; normaliter stijgt de brancheomzet jaarlijks met een paar procent volgens de historische cijfers van het CBS. De procentuele omzetzaling van de gehele branche komt daarmee uit op 26,2%. De sterkste procentuele omzetzaling is te vinden bij de bedrijven met een gering aantal werkzame personen. Bij bedrijven met één werkzame persoon betreft het een omzetzaling van 37,1%. Dit percentage is kleiner naarmate een bedrijf een groter aantal werkzame personen heeft.

Waarom is deze analyse niet uitgevoerd per sector?

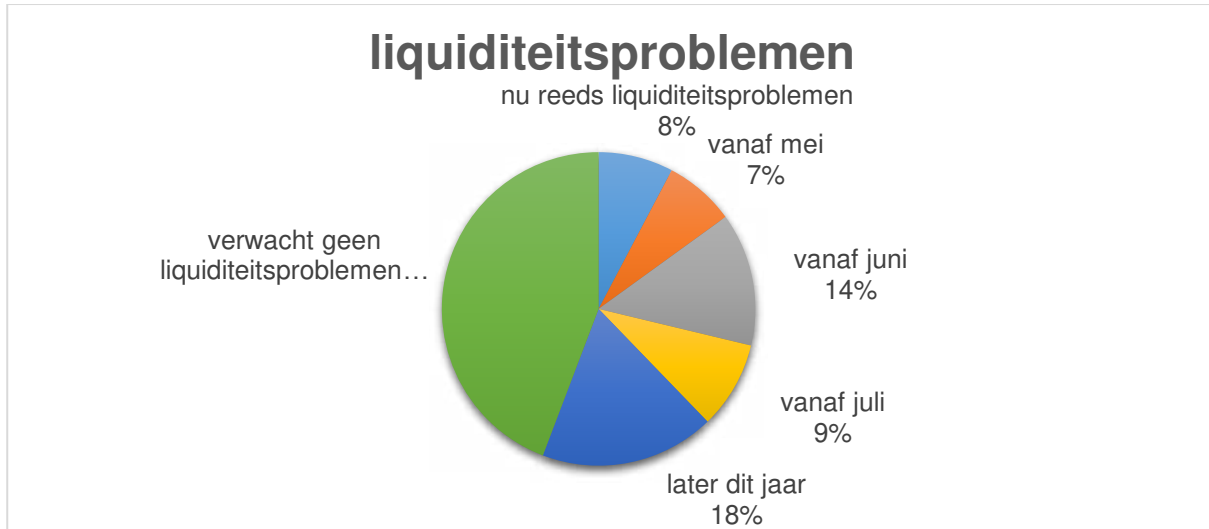
Uit de koppeling van het ledenbestand van CBM met het Handelsregister blijkt dat de indeling in sectoren voor een groot deel door elkaar heen loopt. Met andere woorden, in het ene bestand valt een bedrijf onder een andere categorie dan in het andere bestand. Daarnaast blijkt dat uit de onderzoeksresultaten de verschillen per sector, zoals de respondenten hebben aangegeven in het onderzoek, beperkt zijn. Onderstaand figuur toont het gemiddeld percentage omzetverlies per sector (ongewogen gemiddelde van de respondenten).

5 Liquiditeit

Ondernemers is gevraagd of zij liquiditeitsproblemen hebben. Indien zij dat nu nog niet hebben maar wel verwachten, is vervolgens gevraagd vanaf wanneer zij liquiditeitsproblemen verwachten.

Vraag: Heb je op dit moment liquiditeitsproblemen in je bedrijf?

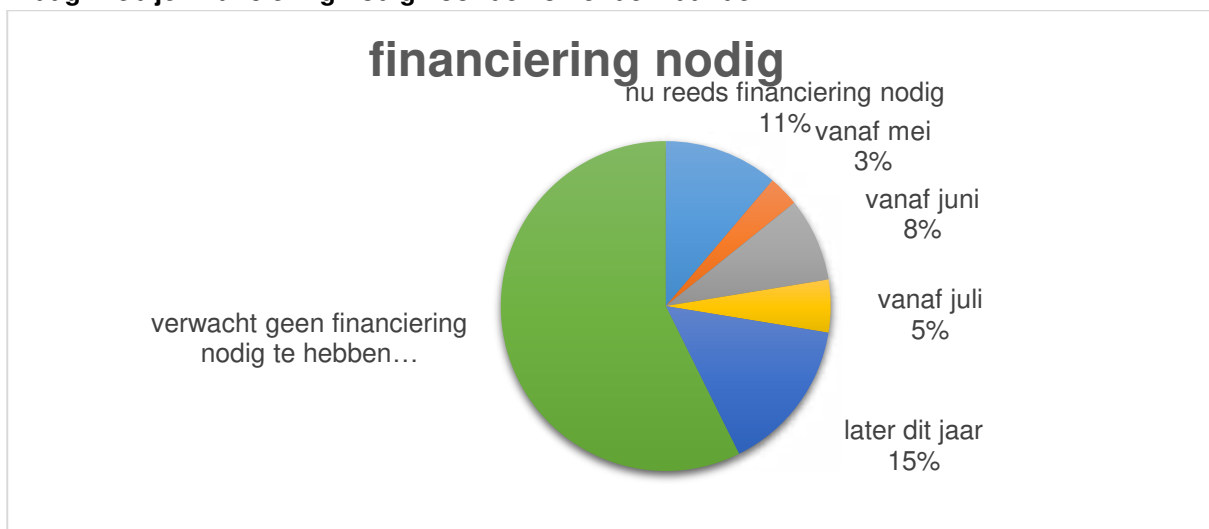

8% van de bedrijven heeft nu reeds liquiditeitsproblemen. Nog eens 48% van de bedrijven verwacht dit jaar liquiditeitsproblemen te gaan krijgen. 44% van de bedrijven verwacht geen liquiditeitsproblemen.

6 Financiering

Ondernemers is gevraagd of zij financiering nodig hebben voor de komende maanden. Indien zij dat nu nog niet nodig hebben maar wel verwachten, is vervolgens gevraagd vanaf wanneer zij verwachten financiering nodig te hebben.

Vraag: Heb je financiering nodig voor de komende maanden?

11% van de bedrijven heeft nu reeds financiering nodig en nog eens 31% van de bedrijven verwacht dit jaar financiering nodig te gaan hebben. 58% van de bedrijven verwacht geen financiering nodig te hebben.

7 Investerings

Vraag: Hoe denk je de komende maanden invulling te kunnen geven aan - al dan niet geplande - investeringen (machines, voorraden, nieuwe collecties, etc.)?

Bijna de helft (48%) van de bedrijven stelt investeringen uit. 23% van de bedrijven heeft geen investeringen of investeringsplannen. Van de bedrijven die nog wel investeren of investeringsplannen hebben, denkt ruim twee op de drie bedrijven dit uit eigen middelen te (gaan) doen.

In de categorie “anders” is een toelichting gevraagd. De individuele toelichting van deze respondenten is als volgt:

- Investerings uitstellen, dit geld heb ik nodig om voorraad aan te leggen en als reserve om een dip in omzet op te kunnen vangen.
- Lease.
- Voor de lonen tegemoetkoming.
- Wachten af.
- We gaan in september starten met de bouw van ons nieuwe pand, dat zal gewoon doorgaan.
- Wel of geen zonnepanelen.

8 Werknemers ontslaan vanwege corona

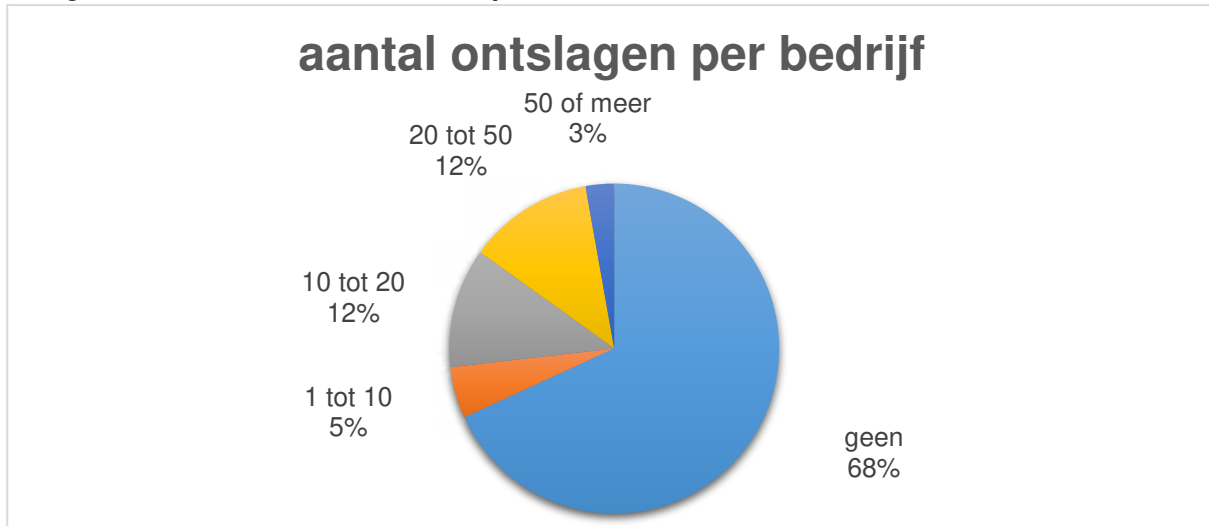
Ondernemers is gevraagd of zij dit jaar verwachten werknemers te moeten ontslaan als gevolg van corona. Indien zij dat nu nog niet hebben gedaan maar wel verwachten, is vervolgens gevraagd vanaf wanneer zij verwachten werknemers te moeten ontslaan.

Vraag: Verwacht je dit jaar werknemers te moeten ontslaan vanwege corona?

3% van de bedrijven heeft reeds werknemers moeten ontslaan vanwege corona en nog eens 29% van de bedrijven verwacht dat dit jaar nog te moeten doen. 68% verwacht geen werknemers te hoeven ontslaan. Onderstaand figuur toont de procentuele verdeling van het verwachte aantal ontslagen per bedrijf.

Vraag: Hoeveel werknemers verwacht je over heel 2020 te moeten ontslaan?

Raming totaal aantal ontslagen werknemers 2020

Om tot een goede raming van het verwachte aantal ontslagen werknemers over 2020 te komen van de gehele branche, is eerst het totaal aantal werknemers in de branche becijferd. Het gemiddeld aantal werknemers per categorie 'aantal werkzame personen' is becijferd op basis van het ledenbestand van CBM. Bij het doorrekenen van deze gegevens naar het totaal aantal bedrijven per categorie 'aantal werkzame personen' van het CBS komt het totaal aantal werknemers van de gehele branche uit op 18.563. Dit komt redelijk overeen met het aantal werknemers dat het CBS registreert in het jaar 2018, namelijk 19.600.

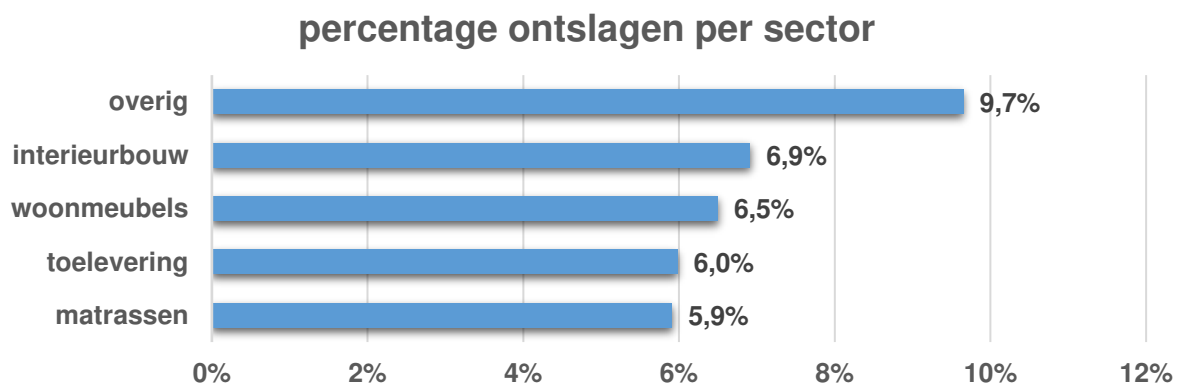
Vervolgens is het verwachte percentage ontslagen werknemers per categorie 'aantal werkzame personen' doorgerekend op het aantal bedrijven dat volgens het CBS bestaat in het eerste kwartaal van 2020. Dat resulteert in de volgende tabel.

	gemiddeld aantal werknemers	totaal aantal werknemers branche	percentage ontslagen 2020	totaal aantal ontslagen 2020
TOTAAL		18.563	5,8%	1.083
1 werkzaam persoon	0,2	1.415	0,0%	0
2 tot 5 werkzame personen	2,6	3.523	5,0%	176
5 tot 10 werkzame personen	6,8	2.244	10,6%	238
10 tot 20 werkzame personen	13,1	2.882	6,2%	179
20 tot 50 werkzame personen	26,6	2.926	8,6%	252
50 tot 100 werkzame personen	59,1	2.069	7,8%	161
100 werkzame personen of meer	175,2	3.504	2,2%	77

Op basis van deze analyse komt het verwachte aantal ontslagen werknemers voor de branche in 2020 uit op 1.083. Dit is het becijferde banenverlies van werknemers; normaliter stijgt het aantal werknemers jaarlijks met een paar honderd volgens de historische cijfers van het CBS. Het aantal werknemers zal volgens bovenstaande berekening in het jaar 2020 met 5,8% afnemen. De sterkste procentuele daling (-10,6%) is te vinden bij bedrijven met tussen de 5 en 10 werkzame personen.

Waarom is deze analyse niet uitgevoerd per sector?

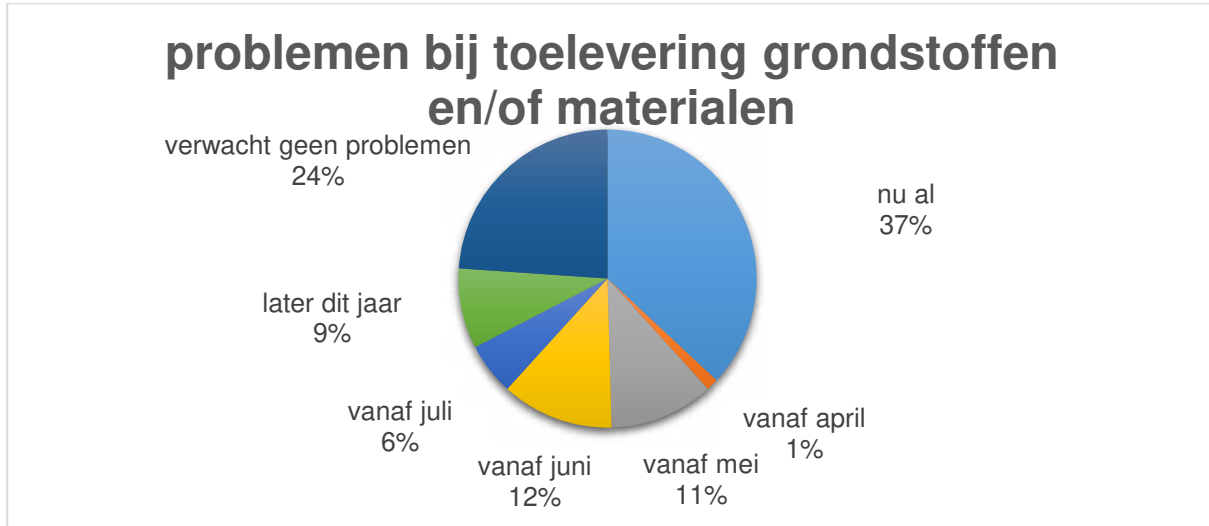
Uit de koppeling van het ledenbestand van CBM met het Handelsregister blijkt dat de indeling in sectoren voor een groot deel door elkaar heen loopt. Met andere woorden, in het ene bestand valt een bedrijf onder een andere categorie dan in het andere bestand. Daarnaast blijkt dat uit de onderzoeksresultaten de verschillen per sector, zoals de respondenten hebben aangegeven in het onderzoek, beperkt zijn. Onderstaand figuur toont het gemiddeld percentage ontslagen werknemers per sector (ongewogen gemiddelde van de respondenten).

9 Toelevering van grondstoffen en/of materialen

Ondernemers is gevraagd of zij verwachten problemen te krijgen met de toelevering van grondstoffen en/of materialen. Indien zij dat nu nog niet hebben maar wel verwachten, is vervolgens gevraagd vanaf wanneer zij problemen verwachten bij de toelevering van grondstoffen en/of materialen.

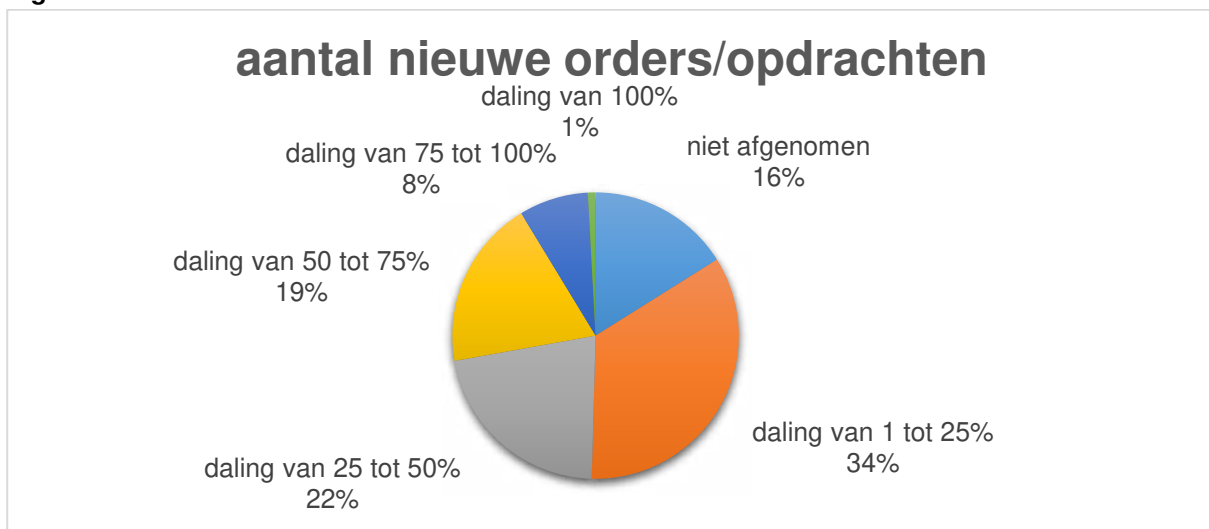
Vraag: Verwacht je problemen te krijgen met de toelevering van grondstoffen en/of materialen?

37% van de bedrijven heeft nu al problemen met de toelevering van grondstoffen en/of materialen. Nog eens 39% van de bedrijven verwacht hier dit jaar nog problemen mee te gaan krijgen. Krap een kwart van de bedrijven verwacht geen problemen met de toelevering van grondstoffen en/of materialen.

10 Ontwikkeling aantal nieuwe orders/opdrachten

Vraag: Met hoeveel procent is het aantal nieuwe orders of opdrachten in je bedrijf momenteel afgenomen?

Bij 16% van de bedrijven is het aantal nieuwe orders of opdrachten vooralsnog niet afgenomen. Bij 28% van de bedrijven is het aantal nieuwe orders of opdrachten met 50% of meer gedaald.

11 Problemen bij het plaatsen, monteren en uitleveren van goederen of producten

Ondernemers is gevraagd of zij problemen hebben bij het plaatsen, monteren en uitleveren van goederen of producten. Indien zij dat nu nog niet hebben, maar wel verwachten, is vervolgens gevraagd vanaf wanneer zij hierbij problemen verwachten.

Vraag: Heb je problemen bij het plaatsen, monteren en uitleveren van goederen of producten?

38% van de bedrijven heeft nu al problemen bij het plaatsen, monteren en uitleveren van goederen of producten. 35% van de bedrijven verwacht geen problemen bij het plaatsen, monteren en uitleveren van goederen of producten. 27% verwacht in de loop van het jaar hier nog tegenaan te gaan lopen.

13 Samenvattende conclusies

Op basis van de resultaten kunnen we de volgende conclusies trekken:

1. Vrijwel de gehele meubelindustrie en interieurbouw (91%) heeft of krijgt in 2020 te maken met een aanzienlijk omzetverlies door de corona crisis, 42% heeft nu reeds omzetverlies en 49% verwacht dit in de loop van het jaar.
2. Een aanzienlijk deel van de meubelfabrikanten en interieurbouwers (82%) verwacht in het tweede kwartaal van 2020 een forse omzetzdaling. Het gemiddelde omzetverlies bedraagt 33%. Daarnaast verwacht ruim één op de drie bedrijven een omzetzdaling van minimaal 50% in het tweede kwartaal.
3. De NOW-regeling is belangrijk volgens 70% van de ondervraagde ondernemers in de meubelindustrie en interieurbouw. Ruim 1 op de vier bedrijven heeft de NOW al aangevraagd, 29% doet dat nog voor de maand juli en 15% gaat dat na de zomer doen. CBM pleit voor een vervolg op de eerste NOW-regeling. Veel bedrijven krijgen pas na de zomer te maken met omzetverlies. Daarnaast pleit CBM ervoor in de nieuwe regeling ook aanvullende vergoedingen mee te nemen voor doorlopende vaste kosten, etc.
4. Het verwachte omzetverlies voor de branche meubelindustrie en interieurbouw komt voor heel 2020 uit op 1,14 miljard euro. Dat is een omzetzdaling van 26,2%. De tabel geeft aan hoe de omzetzdaling is verdeeld over de categorie 'aantal werkzame personen.' Procentueel gezien valt de meeste omzetzdaling (37,1%) in de categorie met 1 werkzame persoon.

Raming omzetzdaling meubelindustrie en interieurbouw - 2020	aantal bedrijven	gemiddelde omzet 2019 per bedrijf * € 1.000 euro	omzet totaal * €1.000	procentuele omzetzdaling 2020	totaal omzetverlies 2020 * €1.000
TOTAAL	9.140	478	4.370.000	26,2%	1.144.058
1 werkzaam persoon	7.075	169	1.195.675	37,1%	443.595
2 tot 5 werkzame personen	1.355	485	657.175	24,0%	157.722
5 tot 10 werkzame personen	330	832	274.560	24,2%	66.444
10 tot 20 werkzame personen	220	1.818	399.960	24,1%	96.390
20 tot 50 werkzame personen	110	3.147	346.170	23,5%	81.350
50 tot 100 werkzame personen	35	16.921	592.235	20,8%	123.185
100 werkzame personen of meer	20	45.199	903.980	19,4%	175.372

5. Ruim de helft van de bedrijven (56%) in de meubelindustrie en interieurbouw heeft (8%) of verwacht (48%) dit jaar liquiditeitsproblemen. Vier van de tien bedrijven (42%) verwacht financiering nodig te hebben voor de komende maanden. Daarnaast geeft bijna de helft van de bedrijven (48%) aan investeringen voor o.a. machines, voorraden, nieuwe collecties etc. uit te stellen.
6. Bij 84% van de meubelfabrikanten en interieurbouwers is de orderintake en het aantal nieuwe opdrachten fors teruggelopen, vanwege de coronacrisis. De helft van de bedrijven heeft een daling van minimaal 25%. Bij 28% is er zelfs een daling van minimaal 50%.
7. Driekwart van de bedrijven verwacht dit jaar problemen met de toelevering van materialen en producten en twee op de drie bedrijven verwacht problemen bij het plaatsen, monteren en uitleveren van goederen.

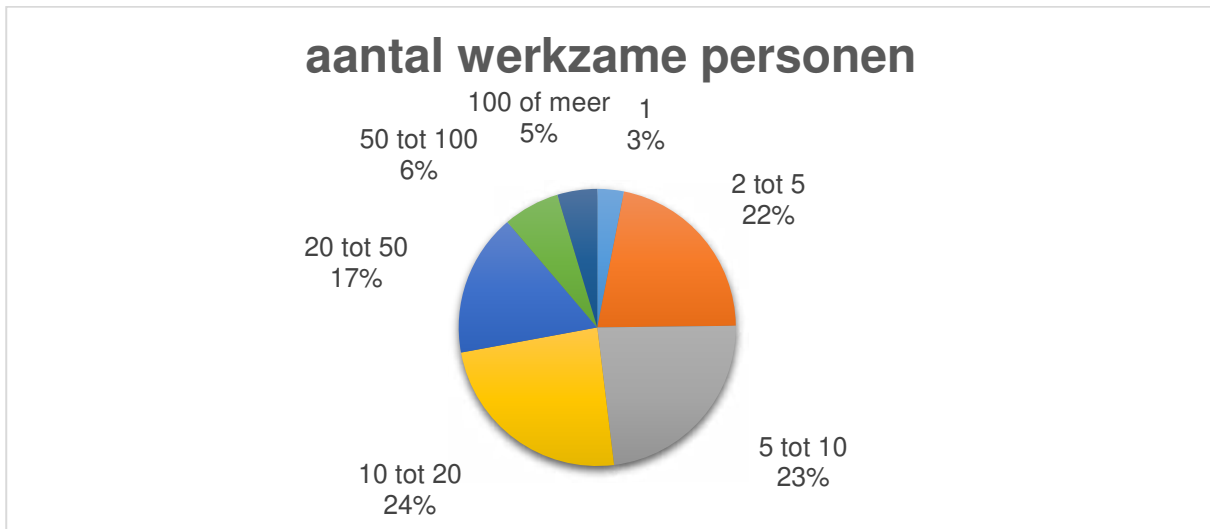
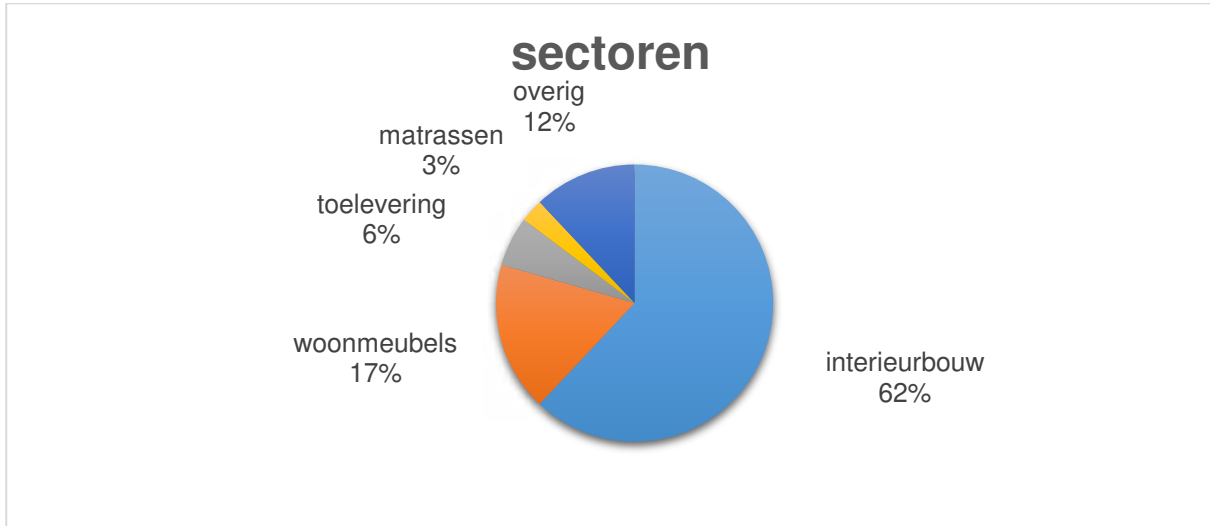
8. Ondernemers is gevraagd aan te geven of zij verwachten in 2020 medewerkers te moeten ontslaan. Uit berekeningen blijkt dat het totaal aantal verwachte ontslagen voor de meubelindustrie en interieurbouw voor 2020 uitkomt op 1.083 werknemers, oftewel een ontslagpercentage van 5,8%. De tabel hieronder geeft aan hoe de ontslagen verdeeld zijn over de categorie 'aantal werkzame personen.' Uit de tabel blijkt dat bedrijven in de categorie '5 tot 10 werkzame personen' relatief gezien de meeste ontslagen verwachten.

Raming totaal aantal ontslagen werknemers - 2020	gemiddeld aantal werknemers	totaal aantal werknemers branche	percentage ontslagen 2020	totaal aantal ontslagen 2020
TOTAAL		18.563	5,8%	1.083
1 werkzaam persoon	0,2	1.415	0,0%	0
2 tot 5 werkzame personen	2,6	3.523	5,0%	176
5 tot 10 werkzame personen	6,8	2.244	10,6%	238
10 tot 20 werkzame personen	13,1	2.882	6,2%	179
20 tot 50 werkzame personen	26,6	2.926	8,6%	252
50 tot 100 werkzame personen	59,1	2.069	7,8%	161
100 werkzame personen of meer	175,2	3.504	2,2%	77

13 Onderzoeksverantwoording

Het online onderzoek onder CBM-leden is uitgevoerd van 16 t/m 21 april 2020. Aan het onderzoek hebben bruto 258 ondernemers deelgenomen, waarvan er 227 de vragenlijst volledig hebben doorlopen.

De samenstelling van de respons, op basis van de antwoorden op de eerste twee vragen van het onderzoek (profiel van de respondent) is in onderstaande figuren weergegeven.

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door

Marktdata.nl

Van Es Marketing Services – marktdata.nl

Willem de Clercqstraat 53

7604 AR Almelo

tel 0546 45 66 62

info@marktdata.nl

www.marktdata.nl

In opdracht van

Koninklijke CBM

Westerhoutpark 10

2012 JM Haarlem

023-5158800

info@cbm.nl

www.cbm.nl